

VAALIEN SAMANAIKAINEN TOIMITTAMINEN (YHDISTÄMINEN)

1. Nykytila

Vaalilain (714/1998) mukaan Suomessa toimitetaan

- eduskuntavaalit joka neljäs vuosi, seuraavan kerran 17.4.2011;
- presidentinvaali joka kuudes vuosi, seuraavan kerran 22.1.2012;
- europarlamenttivaalit joka viides vuosi, seuraavan kerran 8.6.2014; sekä
- kunnallisvaalit joka neljäs vuosi, seuraavan kerran 28.10.2012.

Suomessa on järjestetty kaikki yleiset vaalit vuodesta 1907 lukien erikseen. Poikkeuksia tästä on kaksi:

- 1) Vuoden 1996 kunnallisvaalien yhteydessä toimitettiin Suomen ensimmäiset europarlamenttivaalit; ja
- 2) Kunnallisvaalien yhteydessä toimitettiin vuosina 2004 ja 2008 Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaiset maakuntavaalit Kainuun hallintokokeilualueen kunnissa (kahdeksan kuntaa). Hallintokokeilulain voimassaolo päättyy 31.12.2012. Hallituksen keväällä 2010 tekemän päätöksen mukaan kokeilua kuitenkin jatketaan uuden lainsäädännön turvin vielä neljä vuotta, joten maakuntavaalit tullaan toimittamaan myös vuonna 2012.

2. Aiemmat kokemukset vaalien samanaikaisesta toimittamisesta

2.1. Vuoden 1996 kunnallisvaalit ja europarlamenttivaalit

Suomi liittyi Euroopan unioniin 1.1.1995 ja liittymissopimuksen mukaisesti Suomen tuli järjestää ensimmäiset europarlamenttivaalinsa kahden vuoden kuluessa liittymisestä. Vuonna 1995 annetun europarlamenttivaalilain (272/1995) 35 §:n mukaan ensimmäiset europarlamenttivaalit toimitettiin säännönmukaisten kunnallisvaalien yhteydessä 20.10.1996. Vaaleissa valittiin Suomesta 16 Euroopan parlamentin jäsentä vuonna 1999 päättyväksi toimikaudeksi. Vuodesta 1999 lukien Suomi on toimittanut europarlamenttivaalit samanaikaisesti muiden jäsenvaltioiden kanssa.

Kunnallisvaalien äänestysprosentti oli 61,3 ja europarlamenttivaalien 60,3. Koska seuraavien europarlamenttivaalien äänestysprosentit olivat hyvin alhaisia (vuonna 1999: 31,4; vuonna 2004: 41,1; vuonna 2009: 40,3), on arvioitu, että vaalien toimittaminen yhdessä kunnallisvaalien kanssa edisti europarlamenttivaalien äänestysaktiivisuutta. Toisaalta on arvioitu, että aktiivisuuteen vaikutti myös ensimmäistä kertaa pidettyjen vaalien uutuudenviehätys. Selkeä havainto oli kuitenkin se, että europarlamenttivaalien kampanjointi oli huomattavasti näkyvämpää kuin kunnallisvaalien kampanjointi ja aiheutti sen, että kunnallisvaaliteemat jäivät vaalikampanjoissa vähälle huomiolle.

Vaalien teknisen toimittamisen osalta selkeä havainto oli se, että hylättyjen äänestyslippujen osuus oli poikkeuksellisen suuri: europarlamenttivaaleissa hylättiin 4,9 % an-

netuista äänistä ja kunnallisvaaleissa 1,6 %. Tavanomainen hylkäysprosentti vaaleissa on noin 0,5. Suurimpana syynä hylkäyksissä olivat europarlamenttivaalien tyhjät äänestysliput ja se, että äänestäjät olivat sekoittaneet kahden vaalin eriväriset äänestysliput keskenään: äänestäneet kunnallisvaalien valkealla lipulla europarlamenttivaalien ehdokasta ja europarlamenttivaalien ruskealla äänestyslipulla kunnallisvaaliehdokasta.

Vaalien tuloslaskenta ei oleellisesti hidastunut, osin siksi, että ennakoöänten laskennasta ja tarkastuslaskennasta vastasivat eri viranomaiset: europarlamenttivaaleissa vaalipiirilautakunnat ja kunnallisvaaleissa kuntien keskusvaalilautakunnat.

Vaalien yhdistämisestä aiheutui merkittäviä kustannussäästöjä. Kunnallisvaalien kulut olivat noin 37 000 000 mk (noin 6 200 000 euroa). Europarlamenttivaalien kulut olisivat olleet erillisinä toimitettuina noin 42 000 000 mk (noin 7 000 000 euroa). Yhdistettyjen vaalien kustannukset olivat kuitenkin noin 45 000 000 mk (noin 7 500 000 euroa).

2.2. Vuosien 2004 ja 2008 kunnallisvaalit ja Kainuun maakuntavaalit

Kainuun hallintokokeilualueen kunnissa toimitettujen kunnallisvaalien ja maakuntavaalien äänestysaktiivisuus jäi alhaiseksi. Kunnallisvaaleissa aktiivisuus oli vain hieman korkeampaa kuin maakuntavaaleissa.

Taulukko: Äänestysprosentit Kainuun hallintokokeilualueen kunnissa vuosien 2004 ja 2008 vaaleissa:

	Kunnallisvaalit 2004	Maakuntavaalit 2004	Kunnallisvaalit 2008	Maakuntavaalit 2008
<i>Hyrnsalmi</i>	53,0 %	51,6 %	52,5 %	49,6 %
<i>Kajaani</i>	50,9 %	50,1 %	52,7 %	51,6 %
<i>Kuhmo</i>	53,7 %	52,4 %	53,7 %	52,4 %
<i>Paltamo</i>	51,9 %	50,7 %	55,1 %	53,1 %
<i>Puolanka</i>	54,7 %	52,5 %	56,1 %	54,0 %
<i>Ristijärvi</i>	59,8 %	58,8 %	55,0 %	54,2 %
<i>Sotkamo</i>	55,4 %	53,6 %	56,1 %	54,1 %
<i>Suomussalmi</i>	51,1 %	49,7 %	51,0 %	49,7 %
<i>Vuolijoki</i>	53,3 %	52,5 %	-	-

Hylättyjen äänten osuudet Kainuun kuntien kunnallisvaaleissa ja maakuntavaaleissa olivat poikkeuksellisen korkeita. Vuonna 2004 pienin hylkäysprosentti oli 2,0 ja suurin 5,5. Vuonna 2008 pienin hylkäysprosentti oli 2,3 ja suurin peräti 6,6.

Taulukko: Hylättyjen äänten osuus Kainuun hallintokokeilualueen kunnissa vuosien 2004 ja 2008 vaaleissa:

	Kunnallisvaalit 2004	Maakuntavaalit 2004	Kunnallisvaalit 2008	Maakuntavaalit 2008
<i>Hyrynsalmi</i>	3,0 %	4,0 %	3,0 %	6,0 %
<i>Kajaani</i>	3,3 %	3,6 %	3,7 %	4,5 %
<i>Kuhmo</i>	2,2 %	3,6 %	2,3 %	4,5 %
<i>Paltamo</i>	2,9 %	4,5 %	2,5 %	5,5 %
<i>Puolanka</i>	2,8 %	5,0 %	2,3 %	5,0 %
<i>Ristijärvi</i>	5,2 %	3,9 %	4,6 %	6,6 %
<i>Sotkamo</i>	3,3 %	4,1 %	2,7 %	3,8 %
<i>Suomussalmi</i>	2,0 %	4,9 %	2,4 %	4,8 %
<i>Vuolijoki</i>	4,4 %	5,3 %	-	-

Kainuun kuntien keskusvaalilautakuntien arvion mukaan noin 70-80 % hylätyistä äänistä johtui siitä, että äänestäjät olivat sekoittaneet keskenään kaksi äänestyslippua eli äänestäneet kunnallisvaalien äänestyslipulla maakuntavaalien ehdokasta ja maakuntavaalien äänestyslipulla kunnallisvaalien ehdokasta.

Vaalien ääntenlaskenta ei merkittävästi hidastunut, osin siitä johtuen, että laskettavaa oli alhaisesta äänestysaktiivisuudesta johtuen melko vähän.

3. Aiemmat selvitykset

Vaalitoimikunta 2000 (KM 2001:8) totesi, punnittuaan eri vaalien yhdistämismahdollisuuksia, että mitään vaaleja ei ole mahdollista ehdottaa pysyvästi yhdistettäväksi toisiinsa. Yhdistämisellä tulisi aina olla merkittävä syy. Yhdistettävillä vaaleilla tulisi myös olla looginen yhteys toisiinsa ja niiden tulisi teemojensa puolesta olla yhteensopivia. Yksittäisissä tapauksissa tulisi kuitenkin erikseen harkittava yhdistämisen tarpeellisuus ja, jos yhdistämiseen nähdään olevan aihetta, se on toteutettava erillisellä lailla.

Kansanvalta 2007 toimikunta (KM 2005:1) totesi puolestaan, että eri vaalien yhdistäminen ei saatujen kokemusten pohjalta ole puolusteltavissa. Yhdistämisestä ei tule tehdä pelkästään kustannusten säästämiseksi. Äänestysaktiivisuuden nostamisen keinona yhdistämiset ovat arveluttavia. Samanaikaisesti toimitettavien vaalien erilaiset teemat saattavat sumentaa äänestäjän kykyä hahmottaa vaaliasetelmia, millä voi olla passivoivaa vaikutusta. Toisaalta toimikunta piti yhdistämisistä perusteltuina silloin, jos vaaleilla on looginen asiayhteys ja niiden teemat ovat yhteensopivia (esimerkiksi kunnallisvaalit ja maakuntavaalit). Lisäksi toimikunta totesi, että yhdistämiset voivat tulla kysymykseen yksittäisinä tapahtumina poikkeuksellisissa tilanteissa, kuten esimerkiksi vuonna 2024, jolloin säännönmukaisen vaaliaikataulun mukaan toimitetaan kolmet yleiset vaalit. Jokaisessa tapauksessa yhdistämisestä on kuitenkin säädettävä lailla.

4. Vaalien yhdistämisen vaihtoehdot ja yhdistämisen edellytykset

Seuraavassa esitetään vaalien eri yhdistämismuotojen toteuttamisen pääasialliset edellytykset.

4.1. Eduskuntavaalit ja kunnallisvaalit

Jotta voitaisiin yhdistää eduskuntavaalit ja kunnallisvaalit, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- **Vaalien ajankohta:** Tulisi päättää, toimitetaanko vaalit huhtikuussa (eduskuntavaalien nykyinen ajankohta), lokakuussa (kunnallisvaalien nykyinen ajankohta) vai jonain muuna ajankohtana.
- **Toimielimen toimikauden alkaminen:** Joko eduskunnan tai valtuustojen toimikauden alkamisajankohta muuttuisi nykyisestä ja sillä olisi merkittäviä vaikutuksia muun muassa talousarviomenettelyn aikatauluihin. Jos vaalit olisivat lokakuussa, eduskunta aloittaisi vaaleja seuraavan tammikuun alussa. Jos vaalit olisivat huhtikuussa, valtuustot aloittaisivat kesä- tai heinäkuun alussa.
- **Vaalien saattaminen samaan rytmiin:** Koska säännönmukaisesti toimitettuna eduskuntavaalit ja kunnallisvaalit eivät koskaan satu samalle vuodelle, tulisi päättää, kumpi vaali saatettaisiin samaan rytmiin toisen kanssa. Jos haluttaisiin, että kunnallisvaalit toimitetaan esimerkiksi vuoden 2015 eduskuntavaalien yhteydessä, tulisi säätää, että vuonna 2012 valittaisiin valtuutetut vain 2,5 vuodeksi. Jos taas haluttaisiin, että eduskuntavaalit toimitettaisiin vuoden 2016 kunnallisvaalien yhteydessä, tulisi säätää, että vuonna 2015 valittaisiin kansanedustajat vain 1,5 vuodeksi.
- **Eduskunnan hajotusmahdollisuus:** Tulisi varautua siihen, että jos eduskunta hajotetaan, vaalit eriytyvät jälleen ja, mikäli ne haluttaisiin edelleen pitää yhdessä, jouduttaisiin jälleen saattamaan ne samaan rytmiin.

4.2. Eduskuntavaalit ja presidentinvaali

Jotta voitaisiin yhdistää eduskuntavaalit ja presidentinvaali, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- **Toimielimen toimikauden pituus:** Tulisi päättää, että eduskunnan toimikautta pidennettäisiin neljästä kuuteen vuoteen tai että presidentin toimikautta lyhennettäisiin kuudesta neljään vuoteen taikka että molempien toimielinten toimikaudeksi määrättäisiin viisi vuotta.
- **Vaalien ajankohta:** Tulisi päättää, toimitetaanko vaalit huhtikuussa (eduskuntavaalien nykyinen ajankohta), tammikuussa (presidentinvaalin nykyinen ajankohta) vai jonain muuna ajankohtana.
- **Toimielimen toimikauden alkamisajankohta:** Joko eduskunnan tai presidentin toimikauden alkamisajankohta muuttuisi nykyisestä. Jos vaalit olisivat

tammikuussa, eduskunta aloittaisi tammi-helmikuun vaihteessa. Jos vaalit olisivat huhtikuussa, presidentti aloittaisi toukokuun tai kesäkuun alussa.

- **Vaalien saattaminen samaan rytmiin:** Koska säännönmukaisesti toimitettuina eduskuntavaalit ja presidentinvaali eivät koskaan satu samalle vuodelle, tulisi päättää, kumpi vaali saatettaisiin samaan rytmiin toisen kanssa. Jos haluttaisiin, että esimerkiksi presidentinvaali toimitetaan vuoden 2015 eduskuntavaalien yhteydessä, tulisi säätää, että vuonna 2012 valittaisiin presidentti vain kolmeksi vuodeksi. Jos taas haluttaisiin, että eduskuntavaalit toimitettaisiin vuoden 2018 presidentinvaalin yhteydessä, tulisi säätää, että vuonna 2015 valittaisiin kansanedustajat vain kolmeksi vuodeksi.
- **Eduskunnan hajotusmahdollisuus:** Tulisi varautua siihen, että jos eduskunta hajotetaan, vaalit eriytyvät jälleen ja, mikäli ne haluttaisiin edelleen pitää yhdessä, jouduttaisiin jälleen saattamaan ne samaan rytmiin.
- **Ennenaikainen presidentinvaali:** Tulisi varautua siihen, että jos joudutaan toimittamaan ennenaikainen presidentinvaali presidentin tultua pysyvästi estyneeksi hoitamaan tointaan, vaalit eriytyvät jälleen ja, mikäli ne haluttaisiin edelleen pitää yhdessä, jouduttaisiin jälleen saattamaan ne samaan rytmiin.
- **Presidentinvaalin mahdollinen toinen vaali:** Tulisi huomioida, että presidentin mahdollinen toinen vaali toimitettaisiin kaksi viikkoa ensimmäisen vaalin jälkeen. Jos vaalit olisivat huhtikuun 3. sunnuntaina, toinen vaali toimitettaisiin huhti-toukokuun vaihteessa.

4.3. Eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit

Jotta voitaisiin yhdistää eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- **Toimielimen toimikauden pituus:** Eduskunnan toimikautta tulisi pidentää neljästä viiteen vuoteen, koska Euroopan parlamentin toimikausi on viisi vuotta ja sitä voidaan muuttaa vain EU:n perussopimuksia muuttamalla.
- **Vaalien ajankohta:** Europarlamenttivaalien ajankohtaa ei voida siirtää Suomen päätöksillä, joten vaalit toimitettaisiin kesäkuun alussa.
- **Toimielimen toimikauden alkamisajankohta:** Eduskunnan toimikausi alkaisi kesäkuun lopussa tai heinäkuun alussa. Euroopan parlamentin toimikausi alkaa heinäkuun puolivälissä.
- **Vaalien saattaminen samaan rytmiin:** Säännönmukaisesti toimitettuina eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit sattuvat samalle vuodelle joka kahdeskymmenes vuosi, seuraavan kerran vuonna 2019. Jos yhdistäminen tehtäisiin tuolloin, tulisi säätää vuonna 2015 valittavan eduskunnan toimikautta pidennettäväksi parilla kuukaudella. Jos yhdistäminen tehtäisiin muulloin, esimerkiksi vuonna 2024, tulisi säätää, että vuonna 2023 valittaisiin kansanedustajat vain noin vuodeksi. Jos yhdistäminen tehtäisiin vuonna 2014, joutuisi

vuonna 2011 valittava eduskunta lyhentämään omaa toimikauttaan noin vuodella.

- **Eduskunnan hajotusmahdollisuus:** Tulisi varautua siihen, että jos eduskunta hajotetaan, vaalit eriytyvät jälleen ja, mikäli ne haluttaisiin edelleen pitää yhdessä, jouduttaisiin jälleen saattamaan ne samaan rytmiin.

4.4. Presidentinvaali ja kunnallisvaalit

Jotta voitaisiin yhdistää presidentinvaali ja kunnallisvaalit, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- **Toimielimen toimikauden pituus:** Tulisi päättää, että valtuustojen toimikautta pidennettäisiin neljästä kuuteen vuoteen tai että presidentin toimikautta lyhennettäisiin kuudesta neljään vuoteen taikka että molempien toimielinten toimikaudeksi määrättäisiin viisi vuotta.
- **Vaalien ajankohta:** Tulisi päättää, toimitetaanko vaalit tammikuussa (presidentinvaalin nykyinen ajankohta) vai lokakuussa (kunnallisvaalien nykyinen ajankohta) vai jonain muuna ajankohtana.
- **Toimielimen toimikauden alkamisajankohta:** Joko valtuustojen tai presidentin toimikauden alkamisajankohta muuttuisi nykyisestä. Jos vaalit olisivat tammikuussa, valtuusto aloittaisi keväällä (maalis- tai huhtikuun alussa). Jos vaalit olisivat lokakuussa, presidentti aloittaisi marras- tai joulukuun alussa.
- **Vaalien saattaminen samaan rytmiin:** Säännönmukaisesti toimitettuina presidentinvaali ja kunnallisvaalit sattuvat samalle vuodelle joka kahdestoista vuosi, seuraavan kerran vuosina 2012 ja 2024. Jos yhdistäminen tehtäisiin vuonna 2024, tulisi säätää vuonna 2018 valittavan presidentin toimikautta pidennettäväksi noin 10 kuukaudella tai vuonna 2020 valittujen valtuustojen toimikautta lyhennettäväksi saman verran. Jos yhdistäminen tehtäisiin muulloin, esimerkiksi vuonna 2016, tulisi säätää, että vuonna 2012 valittavan presidentin toimikautta lyhennettäisiin neljään vuoteen. Jos yhdistäminen tehtäisiin vuonna 2018, tulisi säätää, että vuonna 2016 valittaisiin valtuutetut vain noin vuodeksi.
- **Ennenaikainen presidentinvaali:** Tulisi varautua siihen, että jos joudutaan toimittamaan ennenaikainen presidentinvaali presidentin tultua pysyvästi estyneeksi hoitamaan tointaan, vaalit eriytyvät jälleen ja, mikäli ne haluttaisiin edelleen pitää yhdessä, jouduttaisiin jälleen saattamaan ne samaan rytmiin.
- **Presidentinvaalin mahdollinen toinen vaali:** Tulisi huomioida, että presidentin mahdollinen toinen vaali toimitettaisiin kaksi viikkoa ensimmäisen vaalin jälkeen. Jos vaalit toimitettaisiin lokakuun 4. sunnuntaina, toinen vaali olisi marraskuun 2. sunnuntaina.

4.5. Presidentinvaali ja europarlamenttivaalit

Jotta voitaisiin yhdistää presidentinvaali ja europarlamenttivaalit, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- **Toimielimen toimikauden pituus:** Presidentin toimikautta tulisi lyhentää kuudesta viiteen vuoteen, koska Euroopan parlamentin toimikausi on viisi vuotta ja sitä voidaan muuttaa vain EU:n perussopimuksia muuttamalla.
- **Vaalien ajankohta:** Europarlamenttivaalien ajankohtaa ei voida siirtää Suomen päätöksillä, joten vaalit toimitettaisiin kesäkuun alussa.
- **Toimielimen toimikauden alkamisajankohta:** Presidentin toimikausi alkaisi heinäkuun alussa. Euroopan parlamentin toimikausi alkaa heinäkuun puolivälissä.
- **Vaalien saattaminen samaan rytmiin:** Säännönmukaisesti toimitettuina presidentinvaali ja europarlamenttivaalit sattuvat samalle vuodelle joka kolmas-kymmenes vuosi, seuraavan kerran vuonna 2024. Jos yhdistäminen tehtäisiin tuolloin, tulisi säätää vuonna 2018 valitun presidentin toimikautta pidennettäväksi neljällä kuukaudella. Jos yhdistäminen tehtäisiin muulloin, esimerkiksi vuonna 2014, tulisi säätää, että vuonna 2012 presidentti valittaisiin vain noin kahdeksi vuodeksi.
- **Ennenaikainen presidentinvaali:** Tulisi varautua siihen, että jos joudutaan toimittamaan ennenaikainen presidentinvaali presidentin tultua pysyvästi estyneeksi hoitamaan tointaan, vaalit eriytyvät jälleen ja, mikäli ne haluttaisiin edelleen pitää yhdessä, jouduttaisiin jälleen saattamaan ne samaan rytmiin.
- **Presidentinvaalin mahdollinen toinen vaali:** Tulisi huomioida, että presidentin mahdollinen toinen vaali toimitettaisiin kaksi viikkoa ensimmäisen vaalin jälkeen, mikä tässä tapauksessa tarkoittaisi toisen vaalin toimittamista kesäkuun 3. sunnuntaina, mikä voi joskus olla juhannuspäivä.

4.6. Kunnallisvaalit ja europarlamenttivaalit

Jotta voitaisiin yhdistää kunnallisvaalit ja europarlamenttivaalit, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- **Toimielimen toimikauden pituus:** Valtuustojen toimikautta tulisi pidentää neljästä viiteen vuoteen, koska Euroopan parlamentin toimikausi on viisi vuotta ja sitä voidaan muuttaa vain EU-lainsäädännön kautta.
- **Vaalien ajankohta:** Europarlamenttivaalien ajankohtaa ei voida siirtää Suomen päätöksillä, joten vaalit toimitettaisiin kesäkuun alussa.
- **Toimielimen toimikauden alkamisajankohta:** Valtuustojen toimikausi alkaisi heinäkuun tai elokuun alussa. Euroopan parlamentin toimikausi alkaa heinäkuun puolivälissä.

- **Vaalien saattaminen samaan rytmiin:** Säännönmukaisesti toimitettuina kunnallisvaalit ja europarlamenttivaalit sattuvat samalle vuodelle joka kahdeskymmenes vuosi, seuraavan kerran vuonna 2024. Jos yhdistäminen tehtäisiin tuolloin, tulisi säätää vuonna 2020 valittujen valtuustojen toimikautta lyhennettäväksi noin viidellä kuukaudella. Jos yhdistäminen tehtäisiin muulloin, esimerkiksi vuonna 2014, tulisi säätää, että vuonna 2012 valittaisiin valtuustot vain noin 1,5 vuodeksi.
- Molempien toimielinten **toimikaudet ovat pysyviä** eli toimielimiä ei voi hajottaa kesken vaalikauden. Kerran samaan rytmiin saatettuna vaalit pysyisivät jatkossa yhdessä.

5. Vaalien yhdistämiseksi tarvittavista lainmuutoksista

Edellä kohdissa 4.1 – 4.6. selostettujen vaalien yhdistämisvaihtoehtojen toteuttaminen edellyttäisi muutoksia perustuslakiin (eduskunnan ja presidentin toimikausi, presidentin toimikauden aloitus) sekä vaalilakiin (vaalien ajankohdat) ja kuntalakiin (valtuuston toimikausi ja sen aloitus).

6. Vaalien yhdistämisestä saatavat kustannussäästöt

Eri vaalien kokonaiskustannukset valtiolle (oikeusministeriölle) ovat nykyisin *pääpiirteissään* seuraavat:

- eduskuntavaalit 14 000 000 eur,
- presidentinvaali (kaksi vaalia) 24 000 000 eur,
- europarlamenttivaalit 14 000 000 eur,
- kunnallisvaalit 6 000 000 eur.

Jos vaaleja yhdistettäisiin, valtion vaalimenot vähenisivät merkittävästi. Eri yhdistämisvaihtoehtojen kustannukset *karkeasti arvioiden* olisivat seuraavat:

- 4.1. Eduskuntavaalit ja kunnallisvaalit: 17 000 000 eur.
- 4.2. Eduskuntavaalit ja presidentinvaali: 27 000 000 eur,
- 4.3. Eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit: 17 000 000 eur,
- 4.4. Presidentinvaali ja kunnallisvaalit: 27 000 000 eur,
- 4.5. Presidentinvaali ja europarlamenttivaalit: 27 000 000 eur,
- 4.6. Kunnallisvaalit ja europarlamenttivaalit: 17 000 000 eur.

7. Neuvoa-antavan kunnallisen kansanäänestyksen toimittaminen vaalien yhteydessä

Neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain (656/1990) 2 §:n mukaan kansanäänestystä ei saa toimittaa yleisten vaalien tai valtiollisen kansanäänestyksen yhteydessä. Hallituksen esityksessä (HE 136/1989 vp.) asiaa perusteltiin näin: ”Kansanäänestyksen järjestäminen kunnallisvaalien yhteydessä saattaisi vaarantaa vaalien häiriöttömän kulun ja aiheuttaa kansanäänestyksen aiheen muodostumisen korosteisesti kunnallisvaaliteemaksi. Valtiollisten vaalien ja valtiollisen kansanäänestyksen yhteyteen kunnallinen kansanäänestys puolestaan ei paikallisenluonteensa vuoksi sovellu”.

Sekä vaalitoimikunta 2000 että Kansanvalta 2007 –toimikunta suhtautuivat myönteisesti siihen, että kunnallinen kansanäänestys voitaisiin toimittaa vaalien yhteydessä. Jälkimmäinen toimikunta kuitenkin huomautti, että yhdistämisessä tulisi ottaa huomioon, että vaalien ja kunnallisen kansanäänestyksen menettelyt eroavat toisistaan.

Jos halutaan sallia neuvoa-antavan kunnallisen kansanäänestyksen toimittaminen yleisten vaalien yhteydessä, tulisi huomioida seuraavia seikkoja:

- Tulee arvioida, ovatko edellä mainitut hallituksen esityksen perustelut edelleen asianmukaisia.
- Vaalien ja kansanäänestyksen nykyiset toimittamismenettelyt eroavat merkittävästi toisistaan, koska kansanäänestyksessä ennakköänestys on korvattu kirjeäänestyksellä. Samanaikaisesti toimitettavien vaalien erilaiset menettelyt voivat hämmentää äänestäjiä. Lienee harkittava, muutetaanko kansanäänestyksen menettelyt vaalien menettelyiden mukaisiksi. Jos muutetaan, tulee huomioida, että ennakköänestystä ei käytännössä pystytä järjestämään asianomaisen kunnan ulkopuolella.